

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-308-4-6>

УДК 004: 339.17

Олена ОВДІЙ

Національний університет харчових технологій

<https://orcid.org/0000-0003-1531-3352>

e-mail: ovdii@i.ua

Тетяна РЕДЗІЮК

Національний університет харчових технологій

<https://orcid.org/0000-0003-4226-5392>

e-mail: t.redzyuk@icloud.com

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПРИ ПЕРЕХОДІ НА СПРОЩЕНУ СИСТЕМУ ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Систематизувати зміни, нововведення та особливості фінансового та податкового обліку ПДВ при переході на спрощену систему оподаткування в умовах воєнного стану в Україні. Для цілей досліджень використано наступні методи дослідження: методи контент-аналізу, порівняльного аналізу та логічного узагальнення авторами використано для формулювання обраної теми та мети дослідження, критичного аналізу наукової та спеціалізованої літератури; метод наукового абстрагування вжито з метою виокремлення особливостей ведення фінансового та податкового обліку в умовах воєнного стану; методи аналізу і синтезу, індукції і дедукції використано для аналізу основних змін та нововведень у законодавстві, впливу на формування облікової та податкової звітності; метод якісного порівняння вжито для виокремлення наслідків впливу законодавчих змін щодо різних груп суб'єктів господарювання

Проведений аналіз змін фінансового та податкового обліку ПДВ дав можливість систематизувати особливості спрощеної системи оподаткування, яка має ряд переваг перед звичайною формою оподаткування, а саме: зниження податкового тягаря на підприємства, що працювали на системі єдиного податку (3% доходу + сплата ПДВ чи 5% доходу), до 2%. Однак, ті юридичні особи та ФОП, що постачали товари, роботи та послуги, що оподатковуються за нульовою ставкою, не відносяться до наведених вище; відстрочення платнику ПДВ до 6 місяців, після скасування воєнного стану, подання звітності, сплати податку та реєстрації ПН/РК в ЄРПН; запровадження пільгових ставок ПДВ, а саме 7% для підприємств, що займаються імпортом та реалізацією пального та нафтопродуктів на внутрішньому ринку України; припинення дії нарахування штрафів та пені як для підприємств та організацій, що несвоєчасно оплатили чи подали відповідні звітні документи, так й для держави за несвоєчасність відшкодування ПДВ з бюджету країни.

Отримані результати дослідження, порівняно з аналогічними, містять виокремлені зміни та нововведення, відповідним чином систематизовані авторами.

Запропонована систематизація змін та нововведень фінансового та податкового обліку ПДВ щодо застосування спрощеної системи оподаткування може бути корисною як для науковців та фахівців, які займаються даною проблематикою, так й для викладачів та студентів ЗВО спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Ключові слова: воєнний стан, фінансовий облік, податковий облік, оподаткування, податок на додану вартість, спрощена система оподаткування.

Olena OVDII, Tetiana REDZIUK

National University of Food Technologies

FEATURES OF THE FINANCIAL AND TAX ACCOUNTING OF THE VALUE ADDED TAX IN THE TRANSITION TO THE SIMPLIFIED TAXATION SYSTEM IN THE CONDITIONS OF MARITAL STATE IN UKRAINE

The purpose of the article. To systematize changes, innovations and peculiarities of financial and tax accounting of VAT during the transition to a simplified taxation system in the conditions of martial law in Ukraine.

The following research methods were used for the purposes of the research: content analysis, comparative analysis, and logical generalization methods were used by the authors to formulate the chosen topic and purpose of the research, critical analysis of scientific and specialized literature; the method of scientific abstraction was used in order to highlight the peculiarities of financial and tax accounting in the conditions of martial law; methods of analysis and synthesis, induction and deduction were used to analyze the main changes and innovations in legislation, the impact on the formation of accounting and tax reporting; the method of qualitative comparison was used to highlight the effects of legislative changes on different groups of economic entities

The analysis of changes and innovations in the financial and tax accounting of VAT made it possible to systematize the features of a simplified taxation system, which has a number of advantages over the usual form of taxation, namely: a reduction in the tax burden on enterprises that worked on a single tax system (3% of income + payment of VAT or 5% of income), up to 2%. However, those legal entities and sole proprietorships that supplied goods, works and services taxed at a zero rate do not belong to the above; deferment to the VAT payer for up to 6 months, after the cancellation of martial law, submission of reports, payment of tax and registration of PN/RK in a single register of tax invoices; introduction of preferential VAT rates, namely 7%, for enterprises engaged in the import and sale of fuel and oil products in the domestic market of Ukraine; suspension of fines and penalties both for enterprises and organizations that have not timely paid or submitted relevant reporting documents, and for the state for late reimbursement of VAT from the country's budget.

The obtained research results, compared to similar ones, contain selected changes and innovations, appropriately systematized by the authors.

The proposed systematization of changes and innovations in the financial and tax accounting of VAT in relation to the application of a simplified taxation system can be useful both for scientists and specialists who deal with this issue, and for teachers and students of HEI specialty 071 "Accounting and taxation".

Keywords: martial law, financial accounting, tax accounting, taxation, value added tax, simplified taxation system.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Система фінансового та податкового обліку в умовах економічних, соціальних та правових трансформацій, та особливо військових дій, має на меті зберегти наявний досвід, досягнення та безперервність функціонування підприємств щодо накопичення, обробки, аналізу та зберігання інформації.

Початок військової агресії з боку Росії призвів до вимушених кроків зміни податкового законодавства на час таких дій. Головна перевага таких нововведень полягає у зниженні податкового тиску на підприємницької структури, періоду звітування про доходу та сплати податків, відстрочення терміну сплати податків тощо. Саме такі пертурбації стосувалися й основного джерела доходів державного бюджету України – податку на додатну вартість (ПДВ). Тому рахуємо своєчасним та доцільним проведення уєстороннього дослідження особливостей фінансового та податкового обліку ПДВ при переході на спрощену систему оподаткування (ССО) в умовах воєнного стану в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

На сьогоднішній час вітчизняними вченими та практиками проведено значний обсяг досліджень щодо даного питання. Так, А.В. Ігумнова відзначає, що в Україні застосовується дві системи оподаткування суб'єктів господарювання: загальна й спрощена. Остання поділяється на чотири групи, кожна з яких має свої особливості [1]. Л.О. Масіна й А. Гусев досліджують не тільки поточний стан ведення обліку з нарахування й сплатою ПДВ, а й кроки з його оптимізації [2]. Фокусуючи увагу на процесах обліку й оподаткування В.С. Ніценко та інші, пропонують більш ретельно використовувати систему внутрішнього контролю в управлінні підприємством [3, 4]. Однак, у зв'язку з початком військових дій та запровадження воєнного стану на території України, відбулися деякі трансформації у фінансовому та податковому обліках на підприємствах. Тому М. Татарова відзначає позитивні зміни в економіці в особливих умовах, що проявляються у політиці дерегуляції та лібералізації бізнесу [5]. У даному ключі, Д. Оносовський зазначає про значні зміни процедури адміністрування, контролю та обліку платників податків, у зв'язку з введенням воєнного стану в Україні [6]. У свою чергу, Д. Кучерак більше приділяє увагу (не)сплати ЄСВ за мобілізованих працівників, що у свою чергу знижує податкове навантаження на підприємства, в яких такі мобілізовані особи, знаходяться на основному місці роботи із збереженням окладу [7]. Доповнюючи вищенаведене, Д.А. Власюк досліджує як ведення військових дій вплинуло на ведення фінансової звітності в Україні [8]. Більш широко освітив досліджувану проблематику В. Буфан, наголошуючи також на необхідності удосконалення обліку розрахунків за податками в умовах надзвичайного стану [9]. Не дивлячись на зазначені доробок у вирішення проблеми, залишаються не повністю систематизованими особливості фінансового та податкового обліку ПДВ при переході на ССО в умовах воєнного стану в Україні, що й визначило мету нашого дослідження.

Формулювання цілей статті

Метою дослідження є систематизація змін, нововведень та особливостей фінансового та податкового обліку ПДВ при переході на ССО в умовах воєнного стану в Україні.

Методологія дослідження

Результати запропонованого дослідження автори отримали за допомогою як загальних, так й спеціальних методів наукового дослідження. Методи контент-аналізу, порівняльного аналізу та логічного узагальнення авторами використано для формулювання обраної теми та мети дослідження, критичного аналізу наукової та спеціалізованої літератури. Метод наукового абстрагування вжито з метою виокремлення особливостей ведення фінансового та податкового обліку в умовах воєнного стану. З використанням методів аналізу і синтезу, індукції і дедукції проведено аналіз основних змін та нововведень у законодавстві, впливу на формування облікової та податкової звітності. Метод якісного порівняння вжито для виокремлення наслідків впливу законодавчих змін щодо різних груп суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу

В умовах воєнного стану в Україні провадяться суттєві зміни до Податкового законодавства, що беззаперечно відобразилося й на фінансовому обліку. Особливу увагу приділяють переходу на спрощену систему ведення звітності й оподаткування. Така модель ведення бізнесу під час військових дій була запроваджена Законом України № 2120-IX від 15.03.2022 [10]. Внесеними змінами встановлено, що юридична особа чи фізична особа підприємця (ФОП) може самостійно перейти на ССО, якщо рівень її доходу не перевищує 10 мільярдів гривень у рік. У той же час, дія Закону не поширюється на наступні види діяльності: організація й проведення азартних ігор, парі, лотерей; не займається обміном іноземної валюти;

виробництвом, експортом, імпортом, продажем підакцизних товарів (за виключенням роздрібного їх продажу фізичними особами); фінансовою, страховою, інвестиційною діяльністю; не належить до юридичної особи або її підрозділів, яка не є платником єдиного податку; не займаються незалежною професійною діяльністю.

Навіть при наявності у платника ПДВ (третьої групи) податкового боргу, він має можливість перейти на 2% ССО, що відзначено в ПКУ (пп. 69.1 п. 69 підр. 10 роз. XX «Перехідні положення»). Зазначений обов'язок платника ПДВ відновлюється після припинення або скасування дії воєнного стану в країні та протягом 3 місяців він має їх виконати [14].

Зміни щодо фінансового і податкового обліку під час військових дій передбачають наступні особливості [5, 10-14]:

1. Не застосовується п. 198.5 ст. 198 ПКУ у випадку втрати (знищення) товарів чи передачі товарів у державну чи комунальну власність, у тому числі до Територіальної оборони, податкові зобов'язання (ПЗ) з ПДВ, що виникають при цьому, не нараховуються та податковий кредит (ПК), сформований при їх придбанні, не коригується. У випадку, якщо постачальник передає товари військовим, правоохоронним та іншим формуванням для потреб оборони, захисту безпеки населення та інтересів держави; та центральному органу виконавчої влади, охорони здоров'я державної, комунальної власності тощо; ПДВ не нараховується. Однак, дана теза не має відношення до реалізації товарів, що оподатковуються за нульовою ставкою.

2. Застосування податкової ставки з ПДВ на пільгових умовах у розмірі 7% на імпорт та реалізацію пального та нафтопродуктів (бензинів моторних, важких дистилатів, скрапленого газу, нафти та сирих нафтопродуктів, одержаних з бітумінозних порід (мінералів)).

3. У випадку виникнення від'ємного значення з ПДВ внаслідок застосування пільгової ставки платник втрачає право на бюджетне відшкодування ПДВ; від'ємне значення з ПДВ може бути зараховане лише до ПК наступного звітного періоду.

4. У випадку відсутності реєстрації податкових накладних (ПН) постачальниками у Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН), контрагенти можуть особисто оформити первинні документи згідно ст. 9 Закону про бухгалтерський облік та внести до складу ПК суму раніше сплаченого ПДВ на підставі відповідних первинних документів. На протязі півроку, після офіційного оголошення щодо припинення воєнного стану платники ПДВ мають зареєструвати усі ПН в ЄРПН, а також уточнити суму свого ПК з ПДВ відповідно до даних Реєстру.

5. Під час воєнних дій держава звільняється від відповідальності, тобто не відшкодування ПДВ з бюджету платникам не обкладається пенею у розмірі 120%.

6. Звільняються від сплати ПДВ імпортери та постачальники товарів оборонного призначення для потреб Територіальної оборони.

7. Для ФОП, що обрали 3-ю групу платника єдиного податку з особливостями, які реалізують товари, виконують роботи чи надають послуги, займаються імпортом звільняються від нарахування та сплати ПДВ та подання податкової звітності з ПДВ, а їх реєстрація припиняється на даний період. Особливістю є те, що суб'єкт господарювання при переході на ставку 2% доходу залишаються у складі платників ПДВ, тобто реєстрація як платника ПДВ не анулюється.

8. Суб'єкт господарювання – платник ПДВ, позбавляються права на складання ПН та розрахунків коригування (РК) до них за операціями, що здійснені в період перебування такого суб'єкта господарювання на третій групі єдиного податку за ставкою 2 % доходу [13].

9. Якщо платник ПДВ, під час воєнного стану, не має можливості провести його оплату, подати декларацію тощо, він звільняється від штрафів та пені. Такі зміни передбачені п. 69 підрозд. 10 розд. XX ПК. Однак, зазначена норма має деякі відмінності, що наведені у таблиці 1 [14].

Цікаво, якщо раніше Законом 2142-ІХ від 24.03.2022 р. передбачалося, що платник ПДВ повинен виконати свої ПЗ протягом 6 місяців у випадку припинення або скасування воєнного стану, то законопроектом № 7360, прийнятим 12.05.2022 р. ці строки для бізнесу скорочено до двох місяців [6].

Використання ССО за ставкою 2 % має деякі особливості, порівняно із звичайною системою ведення обліку та оподаткування, а саме [14]:

- імпорт товарів: ПДВ не сплачується;

- експорт товарів: при переході на ССО платник втрачає можливість застосування нульової ставки ПДВ. Якщо такий платник придбав товари до переходу на ССО й експортував їх після переходу на ССО, то у нього виникають ПЗ з ПДВ (п. 198.5 ст. 198 ПКУ) у першому звітному періоді, у зв'язку з скасуванням воєнного стану, а отже й переходу на стару систему ведення звітності й оподаткування;

- авансові платежі: якщо авансові платежі отримані до переходу на ССО (правило «першої події»), а відвантаження товару відбулося при застосуванні ССО, то такі операції підлягають оподаткуванню на загальних підставах, тобто нараховується й сплачується ПДВ. В ситуації, коли авансові платежі отримані під час роботи на ССО, а відвантаження товару відбулося після завершення дії ССО, такі операції не оподатковуються ПДВ;

- необоротні активи: після завершення дії ССО та переходу на звичайну систему оподаткування, платник ПДВ у податковій звітності має нарахувати ПЗ на вартість необоротних активів (придбаних,

поставлених, використаних), по операціях, що не оподатковувалися, у зв'язку з введенням надзвичайного чи воєнного стану. Сума ПДВ по таких операціях повинна обліковуватися у складі ПК на дату переходу на ССО. Відображення зазначених операцій повинно проводитися в рядку 4 «Нараховано ПЗ відповідно до п. 198.5 ст. 198 та п. 199.1 ст. 199 ПКУ за операціями, що оподатковуються» податкової декларації з ПДВ. Таким чином, після завершення застосування ССО платник ПДВ має скласти не пізніше останнього дня першого звітного періоду і зареєструвати в ЄРПН зведену ПН за такими товарами/послугами, необоротними активами.

Таблиця 1

Порядок звільнення платників ПДВ від відповідальності у зв'язку з воєнним станом

№ п/п	Категорія платника податків	Строк звільнення від відповідальності	Строки виконання ПЗ		
			Подання звітності	Сплата податків і зборів	Реєстрація ПН/РК в ЄРПН
1	Платник податків, у якого відсутня можливість своєчасно виконати свої ПЗ*	На шість місяців після закінчення або скасування воєнного стану**	Протягом шести місяців після закінчення або скасування воєнного стану		
2	Платник податків, у якого відсутня можливість своєчасно виконати ПЗ* щодо своєї філії, представництва, відокремленого або іншого структурного підрозділу (далі – філія)	До припинення або скасування воєнного стану			
3	Платник податків, який має можливість своєчасно виконувати свої ПЗ	На період з 24.02.2022 до 27.05.2022 – стосовно обов'язків, граничний строк виконання яких припадає на цей період**	До 20.07.2022	Не пізніше 31.07.2022	До 15.07.2022
4	Платник податків (у т. ч. щодо своєї філії), у якого відновилася можливість виконати ПЗ	На період з 24.02.2022 до дня, коли відновилася можливість виконати обов'язки, граничний строк виконання яких припадає на цей період**	60 календарних днів (далі – к.д.) з першого дня місяця, наступного за місяцем, в якому у платника податків відновилася можливість виконувати свої податкові обов'язки		
5	Платники єдиного податку третьої групи з особливим режимом (ставка 2 %)	На період з 24.02.2022 до дня переходу на сплату ЄП по ставці 2 %**	60 к.д. з дня повернення на попередню систему оподаткування		
6	Платники податків, що самостійно виправляють помилки, які призвели до заниження ПЗ	Якщо виправляються помилки у податкових періодах, які припали на період з 24.02.2022 до 25.07.2022, такі платники податків звільняються від нарахування і сплати штрафних санкцій, передбачених п. 50.1 ПК (з дотриманням вимог і обмежень, установлених ст. 50 ПК)			

Нотатки: * Тут під ПЗ розуміється дотримання строків сплати податків і зборів, подання звітності, у т.ч. передбаченої п. 46.2 ПК (подання фінансової звітності платниками податку на прибуток), реєстрації у відповідних реєстрах ПН і РК акцизних накладних, подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обороту пального або спирту етилового тощо.

** У цих випадках звільнення від відповідальності діє за умови, що платник податків виконає свої ПЗ у строки, зазначені в графах 4–6 цієї таблиці.

Джерело: [14]

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Функціонування суб'єктів господарювання – юридичних осіб та ФОП – під час військових дій суттєво відрізняється від їх діяльності у нормальних умовах. Введення воєнного стану в Україні позитивно вплинуло на лібералізацію ринку та ефективність ведення господарської діяльності суб'єктів бізнесу. Разом з тим виникли асиметричні впливи на формування доходів підприємств та організацій. Саме останнє скоригувало зменшення державних доходів від недоотриманого від платників ПДВ після початку військової агресії з боку Росії.

В умовах воєнного стану суб'єкти господарювання – юридичні особи та ФОП, отримали змогу вибрати для себе або залишатися на загальній системі оподаткування або перейти на ССО. Зазначене у повній мірі стосується й змін щодо ведення фінансового обліку, оскільки вимагає від платників податків використовувати змінені форми звітів по ПДВ. Перехід на ССО, на час дії воєнного стану, дає ряд переваг підприємствам:

- зниження податкового тягаря на підприємства, що працювали на системі єдиного податку (3% доходу + сплата ПДВ чи 5 % доходу), до 2%. Однак, ті юридичні особи та ФОП, що постачали товари, роботи та послуги, що оподатковуються за нульовою ставкою, не відносяться до наведених вище;
- відстрочення платнику ПДВ до 6 місяців, після скасування воєнного стану, подання звітності, сплати податку та реєстрації ПН/РК в ЄРПН;
- запровадження пільгових ставок ПДВ, а саме 7%, для підприємств, що займаються імпортом та реалізацію пального та нафтопродуктів на внутрішньому ринку України;
- припинення дії нарахування штрафів та пені як для підприємств та організацій, що несвоєчасно

оплатили чи подали відповідні звітні документи, так й для держави за несвоєчасність відшкодування ПДВ з бюджету країни.

Література

1. Ігумнова А.В. Облік податку на додану вартість при різних системах оподаткування. Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки (16–20, 26 травня 2022 року, Житомир), 2022. С. 207.
2. Масіна Л.О., Гусев А. Облік податку на додану вартість на підприємстві: поточний стан та шляхи реформування. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2021. Том 20. № 2(48). С. 169-183.
3. Ніценко В.С., Кравчук А.О. Значення внутрішнього контролю в управлінні переробним підприємством. Финансы, учет, банки: сборник научных трудов. 2014. № 1 (20). С. 215-218.
4. Nitsenko V., Sharapa O., Burdeina N., Hanzhurenko I. Accounting and analytical information in the management system of a trading enterprise in Ukraine. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки». 2017. № 2. С. 3-18.
5. Татарова М. Податки під час війни: все, що потрібно знати бізнесу. Економічна правда. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2022/04/7/685375/>.
6. Оносовський Д. Податки під час війни: що змінилося для бізнесу або адаптація податкового законодавства до умов воєнного часу. Liga Zakon. 2022. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/211250_podatki-pd-chas-vyni-shcho-zmnilosya-dlya-bznesu.
7. Кучерак Д. (Не)сплата ЄСВ за мобілізованих працівників. Заробітна плата. Е-версія. 2022. №4. URL: <https://profprensa.com/articles/ne-splata-iesv-za-mobilizovanih-pratsivnykiv>.
8. Власюк Д.А. Як повномасштабна війна з Росією вплинула на фінансову звітність в Україні. Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Бухгалтерський облік, аналіз, контроль і оподаткування: стан, проблеми та перспективи розвитку» (02-червня 2022 року, м. Львів). 2022. С. 17-19.
9. Буфан В. Напрями удосконалення та оптимізації обліку розрахунків за податками та платежами в умова надзвичайного стану. Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених "Бухгалтерський облік, аналіз, контроль і оподаткування: стан, проблеми та перспективи розвитку" (02-червня 2022 року, м. Львів). 2022. С. 128-130.
10. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>.
11. Оджиковський В., Гринькевич М., Утіралова К., Кремінов-Вараницький А. Податкові зміни на період воєнного стану 2.0. Європейська Бізнес Асоціація. 2022. URL: <https://eba.com.ua/podatkovyi-zminy-na-period-voennogo-stanu-2-0/>.
12. Федосюк Ю. ФОП під час війни: особливості оподаткування та звітності. Liga Zakon. 2022. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/211513_for-pd-chas-vyni-osoblivost-opodatkovannya-ta-zvtnost.
13. Омельницька З. Огляд Закону № 2260: чергові податкові новації (реєстрація ПН/ПК, перевірки, штрафи). 2022. Uteka. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-obzor-zakona-2260-ocherednye-nalogovye-novshestva-registraciya-nnrk-proverki-shtrafy>.
14. Спрощена система оподаткування: 70 відповідей від ДПСУ. 2022. URL: <https://profprensa.com/news/sproshchena-sistema-opodatkovannia-zapitannia-vidpovid-vid-dpsu>.

References

1. Ihumnova, A.V. (2022). Oblik podatku na dodanu vartist pry riznykh systemakh opodatkovannia. *Tezy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi on-line konferentsii zdobuvachiv vyshchoi osvity i molodykh uchenykh, prysviachenoi Dniu nauky (16–20, 26 travnia 2022 roku, Zhytomyr)*, 2022. S. 207.
2. Masina, L.O., Husiev, A.O. (2021). Accounting for value-added tax at the enterprise: current state and ways of reform. *Market economy: modern management theory and practice*, 20(2/48), 169-183. [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.2\(48\).243689](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.2(48).243689).
3. Nitsenko, V.S., Kravchuk, A.O. (2014). Znachennia vnutrishnoho kontroliu v upravlinni prerobnym pidpriemstvom. *Fynansy, uchet, banky: sbornik nauchnykh trudov*. 2014. № 1 (20). S. 215-218.
4. Nitsenko, V., Sharapa, O., Burdeina, N., Hanzhurenko, I. (2017). Accounting and analytical information in the management system of a trading enterprise in Ukraine. *Visnyk KhNAU im. V.V. Dokuchaieva. Serii «Ekonomiczni nauky»*, 2, 3-18.
5. Tatarova, M. (2022). Podatky pid chas viiny: vse, shcho potribno znaty biznesu. *Ekonomiczna pravda*. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2022/04/7/685375/>.
6. Onosovskiy, D. (2022). Podatky pid chas viiny: shcho zmynilosia dlia biznesu abo adaptatsiia podatkovoho zakonodavstva do umov voiennoho chasu. *Liga Zakon*. 2022. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/211250_podatki-pd-chas-vyni-shcho-zmnilosya-dlya-bznesu.
7. Kuchera, D. (2022). (Ne)splata YeSV za mobilizovanykh pratsivnykiv. *Zarobitna plata. E-versiia*, №4. URL: <https://profprensa.com/articles/ne-splata-iesv-za-mobilizovanih-pratsivnykiv>.
8. Vlasniuk, D.A. (2022). Yak povnomasshtabna viina z rosieiu vplynula na finansovu zvitnist v Ukraini. Materialy XVII Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii zdobuvachiv vyshchoi osvity i molodykh uchenykh "Bukhhalterskyi oblik, analiz, kontrol i opodatkovannia: stan, problemy ta perspektyvy rozvytku" (02-cheruvia 2022 roku, m. Lviv). 2022. S. 17-19.

9. Bufan V. Napriamy udoskonalennia ta optymizatsii obliku rozrakhunkiv za podatkamy ta platezhamy v umova nadzvychnoho stanu. *Materialy XVII Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii zdobuvachiv vyshchoi osvity i molodykh uchenykh "Bukhhalterskyi oblik, analiz, kontrol i opodatkovannia: stan, problemy ta perspektyvy rozvytku"* (02-cheruvia 2022 roku, m. Lviv). 2022. S. 128-130.
10. Pro vnesennia zmin do Podatkovooho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo dii norm na period dii voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>.
11. Odzhkovskyyi, V., Hrynkevych, M., Utiralova, K., Kreminov-Varanytskyi, A. Podatkovi zminy na period voiennoho stanu 2.0. *Yevropeiska Biznes Asotsiatsiia*. URL: <https://eba.com.ua/podatkovyi-zminy-na-period-voiennoho-stanu-2-0/>.
12. Fedosiuk, Yu. (2022). FOP pid chas viiny: osoblyvosti opodatkovannia ta zvitnosti. *Liga Zakon*. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/211513_fop-pd-chas-vyni-osoblivost-opodatkovannya-ta-zvtnost.
13. Omelnytska, Z. (2022). Ohliad Zakonu № 2260: chervoni podatkovyi novatsii (reiestratsiia PN/RK, perevirky, shtrafy). *Uteka*. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-obzor-zakona-2260-ocherednye-nalogovye-novshestva-registraciya-nnrk-proverki-shtrafy>.
14. Sproshchena systema opodatkovannia: 70 vidpovidei vid DPSU (2022). URL: <https://profpressa.com/news/sproshchena-sistema-opodatkovannia-zapitannia-vidpovidi-vid-dpsu>.